

LISA 2. Metaandmed

Metaandmed on kindla struktuuriga koondandmestik, mis sisaldab andmeid digiteeritava objekti ja digiteerimise tehniliste protseduuride kohta, s.o andmestik andmete kohta. Vt. https://en.wikipedia.org/wiki/Metadata_standards

Metaandmestikku kuuluvad andmed peavad olema loodud kindla süsteemi järgi ja omavahel seostatavad.

Erinevad valdkonnad kasutavad erinevaid metaandmete standardeid. Suure detailsusega metaandmete standardid, mis võimaldavad objekti ja tegevusi täpselt kirjeldada, on näiteks järgmised:

EAD, *Encoded Archival Description*, <http://www.loc.gov/ead/>

RKMS, *The Recordkeeping Metadata Element Schema*

<http://www.infotech.monash.edu.au/research/groups/rcrg/projects/spirt/deliverables/rkmsgen-tech-intro.pdf>

DC, *Dublin Core Metadata Element Set*, <http://dublincore.org/>

Universaalse reeglistikuga DC sobib digiteeritud failide indekseerimiseks erinevatele valdkondadele, sh. muuseumidele. Samas ei tohiks *Dublin Core*'i pidada ainuvõimalikuks, vaid tasuks otsida teisigi sobivaid lahendusi oma kollektsioonide kirjeldamiseks.

Digiteerimistöde teostamise juures on oluline, et juba digiteerimise alguses pöörataks tähelepanu metaandmete kogumisele ja kirjeldamisele [ill 1]. Täpselt kogutud metaandmestik on digifailide pikaajalise säilitamise ja käsitlemise üks võtmekomponente [ill 6].

Digiteerimisel loodav metaandmestik peab sisaldama järgmisi tehnilisi andmeid:

1. Kirjeldavad metaandmed, s.o füüsilise objekti ja selle konteksti kirjeldus (kataloogimine).

Kultuuripärandi säilitamise üheks oluliseks osaks on kollektsioonide haldaja oskus osata kataloogimisel ette näha objektiga seotud teavet, mis võiks olla kasutaja jaoks atraktiivne. Täpsed metaandmed annavad nii lühemas kui ka pikemas perspektiivis hea tulemuse.

Protsessi juures ei tohi unustada arenduse ja haldusega kaasnevaid kulutusi. Metaandmeid lisandub pidevalt, seetõttu on oluline teha arukaid sellealaseid investeeringuid. Andmestiku loomine, arendamine ja haldamine on kaugel lihtsatest ja tavapäraest lahendustest.

Kirjeldavate metaandmete (nn kataloogi-andmed nii analoog-objekti kui saadud digitaalse surrogaadi kohta) hulka kuuluvad ka juurdepääsupiiranguid reguleerivad metaandmed (nt autoriõigusest lähtuvad protsessid).

2. Tehnilised metaandmed.

Tehniline metaandmestik annab kvalitatiivse iseloomustuse ning ülevaate loodud failide tehnilistest parameetritest, nt pildi punktitihedus, kompressioonifmaat, värvisügavus, objekti mõõdud.

Viimatinimetatu on vajalik andmete haldamiseks tervikuna – nii adekvaatse säilitamise korraldamiseks kui ka failide leidmiseks massiividest vastavalt kasutusotstarbele.

3. Administratiivsed metaandmed.

Administratiivsed metaandmed peavad võimaldama kirjeldada objekti sisemist struktuuri ja objekti seoseid teiste objektidega; nende abil peab saama tõestada objekti autentsust ja jälgida objekti ajas muutumist.

Administratiivne metaandmestik on aluseks säilitustegevuste planeerimisele ja kontrollimisele. Metaandmed ei esita nõudeid konkreetse infosüsteemi arhitektuurile, andmete füüsilisele hoiustamisele ja üldisele säilituspoliitikale.

